

NIKOLA ŠUBIĆ

Turistički novinar, Dubrovnik

TURISTIČKO NOVINARSTVO

UDK 070:338.48

Stručni rad

Primljeno: 26. veljače 1996.

Sažetak

Turistički novinar, da bi to uistinu i bio, mora poznavati svekoliku problematiku turističkog gospodarstva, poznavati ljude i govoriti strane jezike. Mora biti, dakle, kompletna ličnost širokog, mogli bismo reći, enciklopedijskog znanja. Da bi se taj cilj postigao potrebno je svakodnevno i permanentno učenje. Uspije li novinar u tome njemu i njegovim tekstovima će se vjerovati, što pak znači da je postigao vrhunac u profesiji tj. u turističkom novinarstvu.

Ključne riječi: novinar, novinarstvo, turizam, istina, znanje, odgovornost, samostalnost.

UVOD

Na početku ovog teksta potrebno je napisati nekoliko rečenica o novinstvu i novinaru općenito. Kakav treba biti novinar? O čemu i na kakav način pisati? Činjenica je da je novinar osoba koja se profesionalno bavi prikupljanjem, obradom, klasifikacijom i širenjem informacija putem tiska, radija i televizije (javnih glasila). On nikad ne smije biti isključivo informator i pasivni promatrač. Naprotiv, on mora shvatiti i razumjeti pojave i događaje, na kreativan način ih objasniti i protumačiti, i konačno prenijeti ih uz jasan stav. Novinar je dakle istraživač. Neprestano traga za istinom. On je čovjek koji se mora brzo i dobro snalaziti u svijetu činjenica, brojnih odnosa, situacija i ideja. Osnovne kategorije novinarskog rada su ISTINA, SLOBODA i ODGOVORNOST. U svom poslu novinar mora biti samostalan i financijski neovisan, što u našim uvjetima i nije uvijek slučaj. Samostalnost mora biti povezana s odgovornošću pred društvom i samim sobom. Drugim riječima, pred vlastitom savješću. Novinstvo bi trebala biti izrazito humana i plemenita profesija.

Joseph Pulitzer (1847.-1911.), čije ime nosi najpoznatija i najprestižnija (među ostalim i novinarska) nagrada na svijetu, američki izdavač, vlasnik tvrtke Pulitzer Publishing Co. i urednik lista St. Louis Post - Dispatch, odlazeći u mirovinu 10. travnja 1907. godine, od svojih kolega novinara i suradnika oprostio se ovim riječima:

"Znam da moje povlačenje neće ništa promijeniti u glavnim principima, da ćete se uvijek boriti za progres i reforme, nikada tolerirati nepravdu i korupciju, uvijek udarati demagoge sa svih strana, nikada ne pripadati ni jednoj stranci, uvijek oponirati privilegiranim, privilegiranim klasama i zloupotrebi vlasti, nikad ne biti bez osjećaja za siromašne, uvijek odani općoj dobrobiti, nikad biti zadovoljni samo objavljenom viješću, uvijek biti drastično neovisni, nikada se ne bojati pisati o zlu i nepravdi bez obzira dolaze li oni sa društvenog vrha ili društvenog dna."

ZNANJE I ISTINA

Nedvojbeno su riječi gospodina Pulitzera upravo ono što čini pravo novinstvo i novinarstvo. One bi trebale biti "biblija" svakog ozbiljnog profesionalnog novinara. Pisati istinu i samo istinu, sveto je pravilo novinstva i novinarske profesije. Turistički novinar, uz ovu zvijezdu vodilju svojega zanata, uistinu mora poznavati svekoliku problematiku turističkog gospodarstva, mora poznavati ljude i govoriti strane jezike, posebice engleski. Novinar mora biti kompletna ličnost širokog, usudio bih se napisati, enciklopedijskog znanja. Naravno da to nije jednostavno i lako postići. Sve to zahtjeva svakodnevno i permanentno učenje. Ako novinar u tome uspije, onda će se njemu i njegovim tekstovima vjerovati, a to znači da je postigao vrhunac u profesiji i u poslu koji se zove turizam. Valja se i ovom prigodom upitati - gdje je hrvatsko turističko novinarstvo danas i što učiniti da ono postane mnogo kvalitetnije. Isto tako treba riješiti dvojbu koga sve možemo nazvati turističkim novinarom.

Istina je da se turističkim novinarom ne može (i ne smije) nazivati svaki novinar koji piše o turizmu. Posebice, takav naziv ne zaslužuju novinari koji tek sporadično i nesustavno prate turistička zbivanja, kao ni novinari koji tek zabilježe poneki turistički događaj.

Turističkim novinarom nećemo nazivati ni novinare koji samo prenose mišljenja drugih. Jer biti samo kroničarom turističkih zbivanja nije dostatno da bi se pojedini novinar mogao okriti naslovom "turistički novinar". Turistički novinar je, dakle, osoba koja izuzetno dobro poznaje svoju profesiju (novinarstvo) i turizam, granu gospodarstva koju prati i o kojoj piše. Turistički novinar analizira i komentira događaje i zbivanja u turizmu, promiče i promišlja znanstvene i u struci poznate i utemeljene ideje, stručan je i kompetentan da svojim razmišljanjem i pisanjem ponudi način(e) rješavanja problema ili da dade nove, prihvatljive i kvalitetne ideje i zamisli u svezi s turističkim trenutkom, turističkom potrošnjom ili nekim

budućim poslovnim potezima. Nedvojbeno je da bi od tog i takvog turističkog novinara svi imali ogromne koristi, turistička struka pogotovo.

Znamo da se turističko novinarstvo u posljednja tri desetljeća razvilo i na ovim našim prostorima. Ali ono nikada nije postiglo značenje i težinu kakvi mu pripadaju. Pri tome treba imati u vidu činjenicu da je turizam u samom vrhu svjetskog gospodarstva, a posebice ako znamo koje i kakvo značenje turizam kod nas danas ima ili će ga sutra imati. Danas u Hrvatskoj djeluje samo nekoliko kvalitetnih turističkih novinara, što je naravno nedostavno i poražavajuće. Ova činjenica bi morala zabrinuti ukupnu turističku djelatnost, tim više ako želimo da naši (hrvatski) turistički novinari svojim postojanjem - pisanjem ozbiljno utječu na turističke tijekove, što mora biti svrha njihovog rada u turizmu kao privrednoj grani. Turistički novinar se mora kritički i argumentirano osvrnati na propuste i nedostatke turističkog proizvoda, kako bi se isti uočili i ispravili. On također treba znati izreći i pohvalu kada za to postoji potreba i opravdanje. Novinari, svojim pisanjem i komentiranjem, trebaju pripomoći turizmu Hrvatske da se što prije i kvalitetnije uključi u svjetske turističke tijekove. Jedino tako će njihovo pisanje i stručno znanje cijeniti turistički i drugi stručnjaci. Jedino će ih tada shvaćati ozbiljno i uvažavati njihov rad. Ovako zacrtani ciljevi se mogu ostvariti jedino izvrsnim, stručno informativnim napisima, stručnim i znalačkim tekstovima, koji ulaze u problematiku i koji nam pomažu da se određeni problem ili propust što prije riješi tj. eliminira, a sve u interesu samog turizma.

Sigurno je da značajan problem u pisanju hrvatskih turističkih pera leži i u dosadašnjoj neozbiljnosti, pogotovo kad je o turističkom novinarstvu riječ. I danas se, nažalost, mnogi koji odlučuju o turizmu Hrvatske, a posebice na lokalnim razinama, drže izreke od prije dvadeset i više godina, koja glasi: "O turizmu je važno pisati. Što i kako, to je manje važno".

Svakako da i novinarskom kadru u turizmu treba posvetiti više pozornosti, prvenstveno obrazovanju. Novinarima bi trebalo omogućavati da prema mogućnostima obilaze i značajne svjetske turističke skupove u zemlji i inozemstvu, da s njih izvješćuju, te da vide i osjete što i kako rade njihovi inozemni kolege. Osim toga, novinari bi trebali pratiti stručnu i drugu literaturu. Kratko rečeno, oni bi trebali neprestano učiti i dodatno se usavršavati.

FIJET - SVJETSKO UDRUŽENJE TURISTIČKIH NOVINARA I PISACA

FIJET je udruga turističkih novinara i pisaca svijeta, nastalo na inicijativu udruženja turističkih novinara i pisaca Belgije i Francuske. Osnovano je u prosincu 1954. godine u Parizu. Danas FIJET broji 50 nacionalnih asocijacija, 2300 članova, 7250 mediija (sa 500 milijuna čitatelja, slušatelja i gledatelja). Pokriva sve kontinente i gotovo sve zemlje svijeta. Ima i svoj međunarodni dokumentacijski centar u Brusselu u kojemu se

čuvaju svi mediji članova, zapisi i članci o manifestacijama u svezi s Udrugom. Redovito, svake godine se održavaju godišnji kongresi. Kongresu FIJET-a 1965. domaćin je bila naša Opatija, a godine 1985. kongres je održan u Portorožu (Slovenija) s postkongresnom turom po Hrvatskoj (Plitvice, Zagreb). FIJET ima svoga "Oscara", godišnju nagradu "Zlatna jabuka", koju dodjeljuju već 25 godina pojedincima, zemljama, gradovima ili područjima za posebne napore u razvoju turizma, očuvanju okoliša i spomenika. Ta nagrada, "Golden Apple" za 1995. godinu dodijeljena je Dubrovniku, na prijedlog Sekcije turističkih novinara Hrvatske i uz posebno zalaganje i prezentaciju Dubrovnika na prošlogodišnjem kongresu u Grčkoj. Spomenuta nagrada je svečano uručena Dubrovniku u svibnju ove godine. Ovo ugledno priznanje raduje i obvezuje dubrovački i hrvatski turizam i mnogo znači u budućim promotivnim aktivnostima ovog područja (u svim budućim promotivnim nastupima na kongresima, sajmovima i sličnim manifestacijama, potrebno je isticati da je Dubrovnik dobitnik FIJET-ove "Zlatne jabuke" za 1995. godinu). Hrvatska je članica FIJET-a od 1993. godine, budući da je te godine na kongresu u Grazu primljena u članstvo. Članovi ove ugledne međunarodne turističke udruge mogu postati turistički novinari i pisci preko svojih nacionalnih asocijacija (u našoj zemlji je to Sekcija turističkih novinara Hrvatske). Predsjednik FIJET-a za Hrvatsku je gospodin Drago Ferenčić, glavni i odgovorni urednik "Hotel - Restaurant magazina" iz Zagreba.

ZAKLJUČAK

Očito, samo ozbiljnim pristupom turizmu kao fenomenu ne samo ovog već i 21. stoljeća, stvorit ćemo i dobre turističke novinare - prijeko potrebne, kojima ćemo vjerovati i cijeniti ih. U svijetu se novinaru vjeruje za razliku od situacije kod nas. Puno se više vjeruje profesionalnom novinskom tekstu nego plaćenju propagandnoj poruci. To je ono što nam nedostaje. Svakako, da bi hrvatsko turističko novinarstvo dobilo odgovarajuće mjesto i ulogu morat će se u cijelosti promijeniti naš ukupni odnos prema turizmu. Turistički novinari su značajni, posebice danas, kad naša zemlja tek treba oblikovati tržištu primjeren turistički proizvod i kad valja poticati pučanstvo da radi u turizmu (posebno mlade ljude). Pritom treba imati na umu činjenicu da je riječ o važnom gospodarskom sektoru na kojem Hrvatska gradi svoju budućnost. Važnost turističkih pera se očituje i u potrebnoj animaciji inozemnog i domaćeg tržišta turističke potražnje. Bez pravih i visokokvalitetnih turističkih novinara sve će to biti mnogo teže ostvarljivo. Ipak, treba se nadati da će se pozitivni pomaci u tome dogoditi u skoroj budućnosti i da će s novom, prepoznatljivom i u svijetu priznatom hrvatskom turističkom markom, doći i do kvalitetnijeg pomaka u hrvatskom turističkom novinarstvu. A sve to u korist turizma i nas samih, u korist Lijepe naše.

LITERATURA

- Šubić, N.: "Vijesti" Turističke zajednice grada Dubrovnika, broj 2/93. - Turističko novinarstvo
- Vukonić, B.: časopis UT 1/96. - Turistički novinar - važna karika marketinških nastojanja
- NOVINAR: glasilo Hrvatskog novinarskog društva 5/6. 1994.
- Šubić, N.: Osobna dokumentacija

Nikola Šubić,

Journalist of Tourism, Dubrovnik

TOURISTIC JOURNALISM

Summary

To be a true journalist of tourism, one needs to be acquainted with the problematics of the economics of tourism, must understand people and speak foreign languages, and must be a complete personality having a broad, almost encyclopedic knowledge. Daily and constant studying is necessary in order to achieve this. If a journalist succeeds in this, then credence will be given to him and to his texts and he will have achieved the summit in his profession and in touristic journalism.

Key words: *journalist, journalism, tourism, truth, knowledge, responsibility, independence*